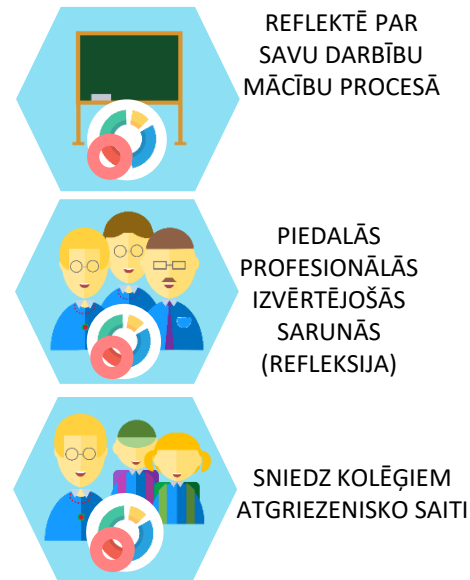

SKOLOTĀJAM NEPIECIEŠAMĀS PRASMES

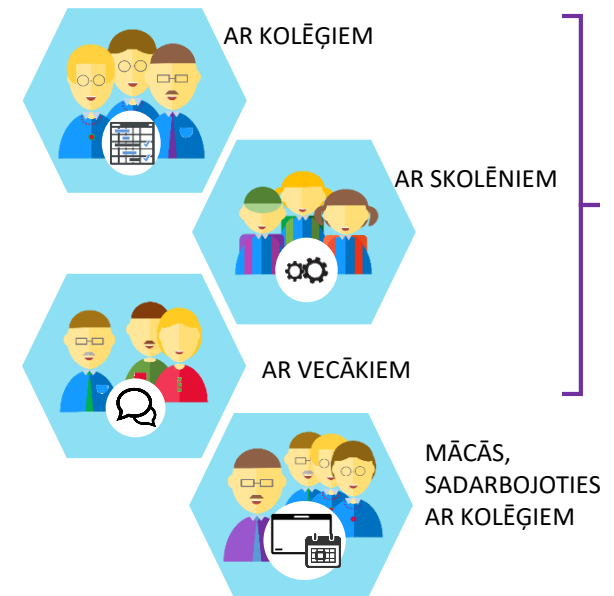
VADA SKOLĒNU MĀCĪŠANOS

ANALIZĒ UN IZVĒRTĒ

SADARBOJAS

VEIDO LĪDZVĒRTĪGAS ATTIECĪBAS

Kompetenci attīstoša mācīšanās (Ierēkumi izglītības politikas un rīcības politikas veidošanai)

Lai mācīšanās rezultātā skolēni iegūtu **kompetenci**, svarīga ir **skolotāja prasme vadīt** atbilstošu mācīšanos, **analizēt** savu darbību mācību procesā un **reflektēt** par to, **sadarboties** ar visām mācību procesā iesaistītajām pusēm.

Skolotājam jāprot:

- izvirzīt skolēnam aktuālus mācību mērķus un sniegt tādu atgriezenisko saiti, kas veicina mērķu sasniegšanu;
- veicināt skolēna pašvadītu mācīšanos – mācīt skolēnu pašu formulēt mērķi un sekot savai virzībai uz to; sniegt un pieņemt atgriezenisko saiti;
- izvēlēties un prasmīgi lietot mācību paņēmienus un metodes, ar kurām var panākt skolēnu iedziļināšanos un iesaistīšanos; izmantot produktīvus uzdevumus, kas veido

sasaisti ar reālo dzīvi;

- mācīt jēgpilni izmantot IKT rīkus.

Skolotājs savā darbā izmanto snieguma līmeņu aprakstus ar noteiktiem kritērijiem, lai sekotu skolēnu izaugsmei, un analizē datus, lai plānotu turpmāko darbību. Skolotājs iesaistās profesionālās sarunās ar kolēģiem, kurās apspriež mācību procesa plānošanu un analīzi, rezultātu izvērtēšanu; dalās pieredzē, savstarpēji vērojot stundas un tās analizējot. Skolotājs plāno savu individuālo izaugsmi – izmanto vadības un kolēģu komentārus, lai spriestu par stundu kvalitāti, formulē profesionālās pilnveides vajadzības atbilstoši savām prasmēm un skolas mērķiem.

PĒTĪJUMU REZULTĀTI

LATVIJĀ

LU SIIC (LU DZM IC) veiktie pētījumi (France u.c., 2015; Dudareva u.c., 2015; Volksteine u.c., 2014; u.c.) par skolotāju prasmēm, savu prasmju un profesionālās pilnveides vajadzību vērtējumu, kā arī par skolotāju darbību mācību stundās un profesionālās pilnveides aktivitātēs liecina, ka skolotājiem nepieciešams atbalsts, lai veidotu tādu mācību procesu, kurā skolēni mācītos iedziļinoties, lai stundās palielinātos produktīvu uzdevumu īpatsvars, lai uzlabotos skolotāju prasme veidot sarunu, nevis notiktu “atprasīšana”, būtu jēgpilns IKT lietojums. Aktuāls ir jautājums par to, ko skolotāji uzskata par mācīšanos un kā viņi var skolēniem palīdzēt šo prasmi apgūt (piem., izvirzīt mācīšanās mērķus, veidot kvalitatīvu atgriezenisko saiti). Pastāv plaša starp skolotāja prasmju pašvērtējumu un ekspertu konstatēto vērotajās mācību stundās.

LITERATŪRA TĀLĀKAI UZZIŅAI

Hattie, J. (2014). Visible learning for teachers: Maximizing impact on learning. Routledge.
Department for education. (2016). UK Standard for teachers' professional development. Implementation guidance for school leaders, teachers, and organisations that offer professional development for teachers. London: Crown.
Biemans, H., Nieuwenhuis, L., Poell, R., Mulder, M., & Wesselink, R. (2004). Competence-based VET in the Netherlands: background and pitfalls. *Journal of vocational education and training*, 56(4).
Taconis, R., Van der Plas, P., & Van der Sanden, J. (2004). The development of professional competencies by educational assistants in school-based teacher education. *European Journal of Teacher Education*, 27(2).
Barber, M., & Mourshed, M. (2007). How the world's best-performing schools systems come out on top. London: McKinsey & Company.

PASAULĒ

Ja mācīšanās rezultāts ir kompetence, mainās skolotāja loma – no skolotāja, kurš nodod zināšanas skolēnam, uz **skolotāju, kurš vada skolēna mācīšanos** (Biemans u.c., 2004). Viena no svarīgākajām skolotāja prasmēm ir **reflektēt** par savu mācīšanas sniegumu un pieeju, tā notiek gan individuāli, gan **sadarbībā** ar citiem skolotājiem (Taconis u.c., 2004). Skolotāja prasme sadarboties ar citiem skolotājiem un skolas vadību ietekmē skolēnu mācību rezultātus; skolotājiem ir nepieciešama atgriezeniskā saite, ko sniedz kolēģi; tas palīdz viņiem izvērtēt savu sniegumu (Leana u.c., 2006; Department for education, 2016).

Skolotājs apzinās savu ietekmi uz skolēnu sniegumu un cenšas uzlabot savu darbību (Hattie, 2014). Izglītības sistēmas kvalitāte nevar būt augstāka par skolotāju darba kvalitāti. Vienīgais veids, kā uzlabot skolēnu rezultātus, ir uzlabot mācīšanas procesu (Barber u.c., 2007).

Volksteine J., & Namsone D. (2014). What lesson observation data reveal about the skills of Latvian chemistry teachers to organize students' scientific inquiry? 19th International conference EcoBalt 2014, 8.–10.10.2014. Rīga, Latvia.
Dudareva I., D.Namsone, & L.Čakāne (2015). The development of students' digital competence and physics teacher's professional development needs. Conference of International Research Group on Physics Teaching (GIREP EPEC), 6.–10.07.2015. Wrocław, Poland.
France I., Namsone D., & Čakāne, L. (2015). What research shows about mathematics teachers' learning needs: Experience from Latvia. SOCIETY, INTEGRATION, EDUCATION (2). Rezekne: Rezekne Academy of Technologies.